

3697 2. Febr. 1909: 1. Beh. af Lovf. om Komm. ang. Lens, Stamhuses m. m. Overg. til fri Ejend. 3698.

og jeg anser det derfor for aldeles berettiget, at Justitsministeren i de Bemærkninger, hvormed Lovforslaget ledsages, udtaler, at en af Grundene til, at det foreslaas, at Ministeren kan vælge 7 Medlemmer, netop er den at kunne give de paagældende Majoratsbesiddere en Repræsentation i denne Kommission. Men jeg vil yderligere tillade mig at henstille til den højtærede Justitsminister, at der ogsaa gives Majoratsbesidderne Lejlighed til selv at gøre Indstilling om, ved hvilke Personer de ønske sig repræsenterede i denne Kommission. Det er en Fremgangsmaade, som man anvender under lignende Forhold paa andre Omraader, og som det vilde være rimeligt ogsaa at benytte ved denne Lejlighed.

Med disse Bemærkninger skal jeg tillade mig at anbefale Forslaget om en Kommissions Nedsættelse i det omtalte Øjemed til det høje Tings Velvillie.

Bransager: Jeg tilstaar, at jeg havde foretrukket, om der her paa Folketingets Bord havde foreligget et Forslag til en Ordning af disse Forhold i Stedet for et Forslag til Nedsættelse af en Kommission, der skal beskæftige sig med dem. Billigvis maa det dog indrømmes, at det er et Fremskridt, at dette Forslag om en Kommission foreligger saaledes, at vi nu kunne gaa i Gang med Arbejdet.

De Forhold, denne Kommission skal beskæftige sig med, ere efter hele deres Karakter Rudimenter fra en svunden Tid. De staa i Nutidens Samfund som mærkelige Kontraster til de Forhold, Udviklingen i øvrigt har skabt, og hvis det overhovedet er tvivlsomt, om disse Institutioner nogensinde have haft nogen som helst samfundsmæssig Betydning af gavnlig Art, er det ganske sikkert ikke mere tvivlsomt i vore Dage; det er tværtimod utvivlsomt, at de i vore Dage gøre direkte Skade, hemme Udviklingen paa Punkter, hvor der netop var en Anledning til at fremme den. Disse Forhold ere Beviser paa, hvor tungt og vanskeligt det er at vælte et Stykke bestaaende Samfund. Overfor alle Fremskridtskrav møder man bestandig Angsten for den Risiko, det bestaaende løber. Tiden burde dog lære alle, at det er overordentlig vanskeligt at

forandre blot en lille Smule af det bestaaende end sige da at omforme saamægtige og dybt indgribende Forhold som dem, der her er Tale om.

Jeg skal ikke komme ind paa Sagens Realitet i øvrigt, saa lidt som de foregaaende Talere. Men jeg skal dog sige, at naar vi interessere os stærkt for dette Forhold, er der dertil meget vægtige Grunde. Det er utvivlsomt, at de Baand, som hvile paa store Dele af Danmarks bedste Jord, medføre en forholdsvis ringe Udnyttelse af disse Arealer. Det er endvidere givet, at disse Forhold ere med til at opretholde en højst ulige Formuesfordeling i Landet. Heller ikke kan man hævde, at disse store Besiddelser i væsentlig Grad egne sig til at frembringe en Kreds af udmærkede Samfundsmedlemmer. Man kunde tænke sig, at deres sociale Betydning laa deri, at en saa mægtig Baggrund af økonomisk og social Styrke og Uafhængighed var egnet til at frembringe en særlig ypperlig Menneskerace. Heller ikke dette kan man dog hævde.

Hvis man ser sig omkring blandt de danske Lens- og Stamhusbesiddere, vil man der kun finde meget faa af de Mænd, som gøre Tidens Arbejde og ere med til at give Samtiden dens Karakter. Det er saadanne Forhold, der bevirke, at vi fra et demokratisk Synspunkt maa interessere os overordentlig stærkt for en Omordning af disse Forhold. Og jeg vil da ønske for den Kommission, som nu forhaabentlig nedsættes, at den maa føre sine Overvejelser i Tidens Aand. Det hedder i Grundloven, som det hedder i Forslaget, at det, det staa paa, er Overgang til fri Ejendom. Jeg vil haabe, at man ved dette Forhold vil erindre to Ting: for det første Samfundets Medejendomsret til disse Værdier, som her er Tale om, den Medejendomsret, som allerede Krieger anerkendte ved sit Forslag i 1871, og dernæst, at den Opfattelse, der i vore Dage trænger sig frem med bestandig større Styrke, af Forholdet imellem Arbejdet paa den ene Side og Jorden paa den anden Side ikke er en Staten og Samfundet uvedkommende Ting. Jeg vil haabe, at man i Kommissionen ogsaa tager Hensyn til denne Opfattelse, som vinder bestandig større Tilgang og Styrke.